

נועם שיח

מאת אב"ד סאנטוב שליט"א

שלא ברכו בתורה תחילה

פקודי תשע"ט

מכון אפריון לשלמה

לייקווד תשע"ט

כל הזכויות שמורות

למכון אפריון לשלמה

להוצאת שיחות הרב שלמה זלמן פרידמן שליט"א
אב"ד סאנטוב - לייקווד

הרב פנחס בידרמן - הרב נתן נטע פרוש

9996551@gmail.com

לקבל גליונות, לנדב גליונות, ולהערות
נא לפנות להנ"ל

קונטרס זה נדבת
הנגיד החסיד המפואר
מו"ה חיים בצלאל יאקוב הי"ו
מחשובי חסידי קאסוב
לרגל שמחת נשואין של בתו שתחי'
יזכה בע"ה לרוות הרבה תענוג ונחת

קהל זכרון אלעזר סאנטוב

ע"ש הגה"ק רבי אלעזר לעוו זי"ע בעל "שמן הקוד" אב"ד סאנטוב • וע"ש נינו הנקרא על שמו הרה"ח הנעלה מו"ה יעקב אלעזר פרידמאן ז"ל

Congregation Zichron Elazar • 16 Irene Court • Lakewood, N.J. 08701

בהנהלת הרב שלמה זלמן פרידמאן שליט"א

ב"ה

יושב ראש

כ"ק הגאון הצדיק
רבי **משה פאנעט שליט"א**
אדמו"ר מדעש

ברגשי כבוד וידידות
הננו מתכבדים להזמין את מע"כ הי"ו למסיבת

מלוה מלכה

לטובת החזקת
בית מדרשינו והמקוה

נואם הכבוד

המשפיע המפורסם הרה"ג
רבי מאיר ברוך שטיין שליט"א
בעמח"ס "דער קוואל פון חיזוק"
וישמיע דברי זכרון ועובדות מזקנו
הגה"ק מוויזשניץ זי"ע
לרגל יומא דהילולא קמא

שתתקיים בעהשי"ת

מוצש"ק פ' פקודי

ג' אדר ב' תשע"ט הבעל"ט

March 9, 2019

בהיכל בית מדרשינו
בשעה 9:00

מוקדש לעילוי נשמת

האשה החשובה המפורסמת במעשיה הטובים

מרת שרה בת ר' אליעזר ע"ה

נלב"ע י' כסלו תשע"ט

*****

נתנדב על ידי בעלה

הרבני הנגיד החסיד המפורסם

מו"ה שמואל אליעזר פאנעט הי"ו

מגדולי תומכי בית מדרשינו

בהשתתפות ראשי הישיבה ורבני העיר שליט"א

לכבוד רב יה' גודל השתתפותכם בגוף ובממון
לרומם להדר ולחזק קהלתינו הק' ופעולותי'
להגדיל תורה ולהאדירה

המצפים לקבל פניכם בשמחה

וועד המלוה מלכה

קהל זכרון אלעזר סאנטוב

על שם הגה"ק רבי אלעזר לעוו זי"ע בעל "שמן רוקח" אב"ד סאנטוב
ועל שם נינו הנקרא על שמו הרה"ח הנעלה מוה"ר יעקב אלעזר פרידמאן ז"ל

Congregation Zichron Elazar
16 Irene Court Lakewood, NJ 08701

מנחת שי

לכל המשתתפים במלוה מלכה השנתית

שלחו נא את נדבת לבכם בדואר, ואנו נשלח אליכם בעז"ה את המתנה החשובה לאות הוקרה והערכה

Cong. Zichron Elazar
16 Irene Court
Lakewood, NJ 08701

שלא ברכו בתורה תחילה

בקידושא רבא ש"ק פרשת ויקהל תשע"ט

בפסוק נאמר (שמות ל"ה, כ'): ויצאו כל עדת בני ישראל מלפני משה. ולכאורה יש להבין, מדוע הוצרכה התורה לכתוב שבני ישראל יצאו "מלפני משה", והלא בידוע שהם היו לפני משה, וכמו שכתוב בתחילת הפרשה "ויקהל משה" את בני ישראל.

ונאמרו כמה תירוצים בדבר. ה"אור החיים" הק' מיישב, שהגם שבדרך כלל צריכים רשות מהרב כדי לקום ולצאת מעל פניו, וכמו שאמרו חז"ל (מס' יומא דף נ"ג ע"א), מ"מ כאן קלקלו בני ישראל את השורה מחמת אהבת הדבר והרצון להביא את מלאכת המשכן.

ויש מתרצים, דהנה הלכה פסוקה היא (שו"ע יו"ד סי' רמ"ב סט"ז) דתלמיד היוצא מרבו אסור לו ללכת כשאחוריו כלפי רבו, ולכן כתוב שיצאו מלפני משה – שפניהם היה נגד פני משה ולא אחוריהם.

ולמדנו כאן יסוד בדרך ארץ, שהתורה טרחה לכתוב עבורנו סדר יציאת בני ישראל ממשה רבינו, כדי ללמדנו שדרך ארץ קדמה לתורה, וצריכים להקפיד על דרך ארץ וכבוד הרב.

ושמעתי על הגאון רבי יצחק הוטנר זצ"ל ראש ישיבת רבי חיים ברליון, שהיה מקפיד ביותר על תלמידיו שיתנהגו בדרך ארץ, מפני שסבור היה שזהו סוד ההצלחה בלימוד התורה, כי דרך ארץ קדמה לתורה. ומסופר עליו, שבחדרו אשר בישיבה היתה מותקנת פעמון על הדלת, וכל אימת שהיו נכנסים אליו או יוצאים מחדרו, היו צריכים לצלצל בפעמון והוא היה פותח את הדלת, וכאשר היה

מבחינן שהבחור שנכנס אליו מסתובב ויוצא כשאחוריו אל פני הרב – ואינו מקפיד ביציאתו על הלכות דרך ארץ שאסרו מפני כבוד רבו לצאת כשאחוריו כלפי הרב – לא היה פותח את הדלת, והבחור היה חייב להיכנס שוב ולצאת בדרך ארץ כאשר פניו כנגד פני הרב, ורק אז היה פותח לו את הדלת...

*****

והנה ה"סבא" מקלם זצ"ל מבאר את לשון הכתוב שיצאו "מלפני משה" באופן נפלא, דגם לאחר שיצאו בני ישראל ממשה עדיין ניכר היה עליהם שהם למדו תורה אצל משה, ולא רק בשעת לימודם, אלא בכל מקום שהיו – לפי שהתנהגותם בכל מקום ובכל זמן היה כאילו עומדים הם לפני משה, והתורה כתבה לנו את זה, ללמדנו שזו היא חובתו של האדם "בכל דרכיך דעהו והוא יישר אורחותיך" (משלי ג', ו'), דהלא כשנמצאים ליד משה בוודאי שאין מנוס מהתנהגות כירא שמים באימה ובקיום רצון הבורא, אך הניסיון מתחיל בעת ההליכה מלפני משה, כאשר מתחילים להתנתק ממשה ולהישאר לבד, אז צריכים להיזהר להתנהג בדרך התורה (ועי בספח"ק "אהבת שלום" (שמות ל"ה, כ') שכתב בחינה כעין זה).

*****

פעם אמרתי בשיחה לבחורים לקראת "בין הזמנים": הנה דוד המלך ע"ה אומר בתהילים (תהלים ל"ד, י"ב): לכו בנים שמעו לי יראת ה' אלמדכם. ולכאורה יש להבין, אם רוצים לומר דבר טוב למישהו, לחזקו ולעודדו, האם נכון הוא שיאמר לו "בני – לך מכאן!" שהלא כך נאמר כאן – "לכו בנים" – תלכו מכאן, והלא נכון

היה יותר אם היה כתוב "בואו בנים" – בואו לכאן – תתקרבו אלי, אני רוצה לומר לכם משהו טוב – "יראת ה' אלמדכם".

אלא י"ל כך, כשיושבים בבית המדרש – בד' אמות של הלכה – וכי "חכמה" הוא להיות "ירא שמים"? הרי הוא יושב במקום שכולו תורה, ברם החכמה הוא, כשסוגר הגמרא או כשמגיע בין הזמנים, או בין הסדרים, כשצריכים לצאת מן הישיבה או מהכולל, אז הוא שעת מבחן – איך הוא הולך ברחוב, כשמגיע הביתה איך הוא מתנהג שם, האם הוא מכבד את הוריו ואת ב"ב, האם הוא מכבד אחיו או אחיותיו, האם הוא עוזר בבית, ואיך מתפלל ומתי מתפלל.

וזהו שאמר דוד המלך: "לכו בנים" – כשיוצאים מן הביהמ"ד או הישיבה, אז "יראת ה' אלמדכם" – בזמן הזה הוא המבחן האמיתי להבחור או אברך אם הוא באמת ירא שמים...

*****

הנה אמרו חז"ל (מס' ב"מ דף פ"ה ע"ב): על מה אבדה הארץ על שלא ברכו בתורה תחילה. ולכאורה אין הדבר מובן, שהגם שברכת התורה הוא דבר חשוב עד למאוד, אמנם מפני מה דווקא העדר הברכה היא הגורמת לכזה חורבן – חורבן הארץ?! והלא דבר הוא!

והנה ק"ז הגה"ק בעל ה"שערי תורה" זי"ע מפרש שהכוונה הוא כך: על מה אבדה הארץ – איזה דבר גרם לחורבן הגדול הזה – על שלא ברכו בתורה תחילה – מפני שהתורה לא היתה תחילה לכל דבר, היא לא היתה חביבה עליהם להיות להם הדבר הראשון במעלה ובחשיבות, כי באמת התורה היא תחילה לכל דבר, ואין חשיבות כחשיבות התורה, ואם אין הדבר כן, דהיינו שחלילה

מחשיבים ומקדימים דברים אחרים קודם לתורה, אז הדבר יכול לגרום לחורבן חלילה.

*****

בפסוק נאמר (בראשית כ"ז, כ"ח): ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ.

והנה באמת צריכים להבין, והלא גם את עשיו בירך יצחק שיזכה לטל השמים ומשמני הארץ, וכמו שנאמר בהמשך (שם, ל"ט): ויען יצחק אביו ויאמר אליו הנה משמני הארץ יהיה מושבך ומטל השמים מעל, נמצא שבברכת יצחק הושו ויעקב ועשיו, שכן שניהם התברכו מיצחק ב"טל השמים ומשמני הארץ", ובמה נתייחדה איפוא הברכה ליעקב יותר מעל אחיו עשיו.

ברם כשנדייק היטב, נמצא, דבעוד שאצל יעקב הקדים יצחק את "טל השמים" ל"משמני הארץ", אזי אצל עשיו הקדים "משמני ארץ" ל"טל השמים",

וכך היתה הכוונה בברכת יצחק ליעקב "ויתן לך אלוקים מטל השמים ומשמני הארץ" – קודם בירכו ב"טל השמים" המרמזים לדברים שמימיים, תורה ויראת שמים, ורק אח"כ בירכו ב"משמני הארץ" – הרומזים לארציות, כי הראשון במעלה הוא התורה, ורק אח"כ צריכים את הארציות – גשמיות, לקיים את הגוף כדי שיוכל ללמוד את התורה הקדושה ולקיים מצוותיה. אמנם בברכת יצחק לעשיו נאמר "משמני הארץ ומטל השמים", קודם בירכו ב"משמני הארץ", שהוא הגשמיות, ורק אח"כ ב"טל השמים", שהוא הרוחניות, ודבר זה יפה לבני עשיו שמקדימים את הגשמיות

לרוחניות, אמנם אנו כבני יעקב, יש לנו להקדים את הרוחניות לגשמיות.

ולכן היה שייך לבני ישראל להתנהג בדרך התורה אף לאחר שיצאו מלפני משה, מפני שהם היו בבחינת "ברכו בתורה תחילה", ואצליהם מקדימים "טל השמים"...

*****

בפרוס ימי שמחת נישואי בני הרב מאיר דוב שליט"א, הלכתי עם החתן להזמין את כ"ק האדמו"ר מסקולען שליט"א לרפ"ש לשמחת החתונה, ולקבל את ברכת קדשו. כשנכנסנו אל הרבי, היה זה כבר בשעה מאוחרת בלילה, ומסרתי את ההזמנה להרבי, והתחיל הרבי להסתכל בההזמנה ומיד החל להירדם, ולאחר כמה דקות העיר הגבאי את הרבי, והרבי חזר להסתכל בההזמנה, ושוב החל להירדם, ושוב העיר הגבאי את הרבי שיש כאן חתן העומד איזה ימים לפני חתונתו, שבא עם אביו, להזמין את הרבי להחתונה, ולקבל את ברכתו. הרבי התעורר, אך לנוכח עייפותו הנוראה, החל שוב להירדם לאחר כמה רגעים, וכך חזר הדבר ונשנה כמה פעמים.

היה עמי כמה קונטרסים "נועם שיח", והגבאי לקחם ממני, ואמר להרבי: הנה יש לאבי החתן כמה קונטרסים עם דברי תורה, שהשמיע במקהלות עם בשבתות וימים טובים. פתאום התגבר הרבי כארי והתעורר באחת, והחל לומר: אהה! דברי תורה – יפה!... ולקח בידיו הקדושות את הקונטרסים, והתחיל לעיין בהם, וגם שאל בפרטיות מתי נאמרו השמועסן וכו', ואמר שזה דבר חשוב מאוד להרביץ תורה ברבים, ובפרט לחזק את בני לתורה

ויראה... ואז כבר נשאר הרבי ער לגמרי והיה ממש "פריש" ובריכוז נפלא, ושוב לא היה ניכר עליו כלל כי הוא עייף מאוד.

אח"כ כבר עיין הרבי בהזמנה, ושאל אותנו אודות פרטי החתונה ומקום הדירה וכו', והאציל את ברכותיו עלינו, ואמר להחתן שייכנס אצלו בסוף השבוע לשמועס, ולאחר שליוה אותנו קצת, קרא הרבי להגבאי ואמר לו שיעמוד בקשר עם החתן להתאים את הזמן ליכנס להשמועס...

*****

סיפר לי האברך היקר הרה"ח ר' נפתלי מערינג הי"ו, מחשובי חסידי וויזשניץ-מאנסי בווייליאמסבורג, שסיפר לו נגיד אחד השייך לחסידות סאטמאר, שבעת שנעשה אחד מבניו "בר-מצוה", נסע עם בנו בחור הבר-מצוה למאנסי למעון קדשו של זקן האדמורי"ם כ"ק מרן אדמו"ר מוויזשניץ-מאנסי זי"ע לקבל את ברכת קדשו, הגם שאין לו שום שייכות לחסידות וויזשניץ.

כשנכנס אצל הרבי, הניח הנגיד על שולחן הרבי טשעק על סך עצום, אך היות והרבי איננו רואה בעיניו ל"ע, אמר הנגיד להרבי, שהניח על שולחנו סכום של "ח"י אלפים דולר!" – הרבי האזין לדבריו, ואמר לו "יישר כח", ותו לא מידי...

היהודי עמד משתומם, כי היה בטוח, שלאחר שיתן כזה סכום גדול, אזי יקבל מהרבי כבוד מלכים, והרבי לא יפסיק להודות לו – להללו ולשבחו – על הנדבה הנכבדה, ועכשיו הוא רואה שהרבי מגיב רק ב"יישר כח" ותו לא, ולכן חשב הלה שכנראה מחמת חולשותו של הרבי (הרבי אושפז בבית החולים כיומיים אחרי זה) לא תפס שמדובר בסכום כה גדול, ולכן אמר שוב להרבי שהוא הניח

לפניו טשעק על סך ח"י אלפים דולר, והרבי שומע ואומר לו שוב
 "ישר כח", ולא הוסיף לומר לו שום דבר.

כשראה הנגיד שהרבי לא מתייחס לדבריו, החל להציג את בנו
 בפני הרבי, ואמר להרבי שבנו נכנס השבוע לעול התורה והמצוות,
 ובדרך אגב סיפר להרבי, שבנו לומד בחבורת בחורים מיוחדים
 מתמידים, וזכה לכבוד הבר מצוה לסיים את כל הששה סדרי
 משנה!

כששמע הרבי את דבריו, נתרגש עד למאוד, ופניו קרנו
 מאושר, ותפס את הבחור בשתי ידיו ואמר לו ברוב חביבות "אזוי!
 – אה!!" והרבי לקח את ידי הבחור, ונשק לו את ידו, ואמר לו "דו
 וויסט נישט וויפיל דו האסט מיך מחי' געווען"...

*****

אצל מרן הרה"ק בעל "אמרי חיים" זי"ע, היו רואים כסדר
 שהיה נותן את כל האהבה שלו להקב"ה. מסופר שה"אמרי חיים"
 זי"ע, בסוף ימיו היה בבית החולים, והוא היה מאוד חלש, ובקושי
 היה יכול לדבר, וכאשר שאלוהו הרופא אם הוא אוהב מים, פקח
 הרבי את עיניו ואמר להרופא "וואסער האב איך ליב? – א שבת
 קודש האב איך ליב!" [מים אני אוהב – שב"ק אני אוהב].

*****

במשנה נאמר (מס' אבות א', ט"ו): עשה תורתך קבע ומלאכתך
 עראי. לכאורה יש להבין, והלא מצוי לפעמים שטרודים מאוד מאוד
 בעסק הפרנסה וצריכים להקדיש זמן רב לכך, והאיך שייך לומר

הוראה והנהגה כללית שהאדם יעשה את תורתו קבע ומלאכתו עראי.

ומפרש ק"ז הגה"ק בעל ה"שמן רוקח" זי"ע, שאין הכוונה על "כמות" של זמן, דהיינו שכמות הזמן של היום יהיה בלימוד ועסק התורה, רק הכוונה הוא על "איכות", כלומר שעיקר המודד הוא מאיזה דבר הוא חושב כל היום, למה הוא מתגעגע ומשתוקק, האם בעסק התורה חשקו ומאווייו או בעסק הפרנסה, והמשנה אומרת, "עשה תורתך קבע" – שכל מה שהוא עושה במשך היום צריך להיות סביב מחשבת הקביעות עתים לתורה, ושאר הדברים – לא משנה כמה זמן זה לוקח – זה יהיה רק הטפל וכדי הצטרכותיו.

*****

בפסוק נאמר (עמוס ח', י"א): לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה'. אמרתי פעם בדרך צחות, דלפעמים בעת שהאדם עסוק בצרכיו הגשמיים בשקידה עצומה, הוא שוכח לאכול ואינו מרגיש כלל שהוא רעב – "לא רעב ללחם ולא צמא למים" – הוא אינו רעב לאכול ואינו צמא לשתות באמצע היום, "כי אם לשמוע את דברי ה'" – רק כשמגיע העת ללמוד – כשמתחיל השיעור בביהמ"ד, אז בפתע פתאום הוא מתחיל להרגיש את הרעבון או הצמא...

*****

בספר "אמרות טהורות" של כ"ק אדמו"ר מראחמיסטריווקא-ארה"ב שליט"א, הביא מש"כ בספה"ק "אור המאיר" על הא דכתיב: ויהי רעב בארץ (בראשית י"ב, י'), דהנה "ויהי" הוא לשון צער

(מס' מגילה דף י' ע"ב), ר"ל צער גדול הוא שהרעב של האדם הוא "בארץ" – בענייני ארציות, כי כל השתוקקותו של אדם צריך להיות רק בעניינים רוחניים, ואפילו כשהוא משתוקק לדבר גשמי, זה צריך להיות אך ורק לצורך המטרה הרוחנית שיתחזק בזה לצורך עבודת ה' ולא לצורך הדבר הגשמי גרידא.

עוד הביא בספר "אמרות טהורות" דבר נפלא בשם זקינו הק' הרה"ק בעל "מאור עינים" זי"ע, דהנה אחז"ל (מסכת תמיד דף ל"ב ע"א): הרוצה לחיות ימית את עצמו, ופירש, דהנה האדם מטבעו אוהב כבוד וכסף ותאוות רעות, שכן "יצר לב האדם רע מנעוריו" (בראשית ה', כ"א), ותפקיד האדם הוא לעבוד על עצמו ולשלוט על הרגשיו, וזהו אמרם ז"ל "הרוצה לחיות" – אם האדם רוצה לחיות באמת בחיות העליון של הבורא ית"ש, ולעבוד את הבורא ית' בחיות והתלהבות אמיתית, "ימית את עצמו" – יראה תחילה להמית את עצמיותו – את הגשמיות שלו – שלא ילך אחר תאוותיו ורגילותיו והרגשיו הגשמיים, ואז יוכל לחיות חיים אמיתיים כדבעי בחיות של רוחניות.

*****

הנה בפרשתנו נאמר (שמות ל"ה, א'): ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר ציוה ה' לעשות אותם, וברש"י הביא, שהיה זה למחרת יום הכיפורים.

הקשו המפרשים, לאיזה צורך השמיענו מתי היתה ההתקהלות הזאת, מה משנה לן אם היתה ההתקהלות למחרת יום הכיפורים או ביום אחר.

והובא בספר "עוללות אפרים" לבעל ה"כלי יקר" זי"ע, דהנה ביום הכיפורים היו כל בני ישראל מתפללים ביחד באחדות גמורה ללא שום מחלוקת מחמת אימת הדין, ובעת שהקהיל אותם משה, ויקהל משה את בני ישראל – למחרת יום הכיפורים – ויאמר אליהם אלה הדברים אשר ציוה ה' לעשות אותם, שהקב"ה אמר שצריכים להתנהג באחדות תמיד, לא רק ביום הכיפורים, כי אז אין זה "חכמה" שמתנהגים טוב, החכמה היא למחרת יום הכיפורים – כשיש נסיון, ובכל זאת מתגברים ומתנהגים על פי תורה, זה מה שהקב"ה דורש מבני ישראל...

FOOD for **THOUGHT**

ANYTHING FOR YOUR PARENTS

BY R' YITZCHOK HISIGER

My neighbor, Rav Shlomo Zalman Friedman, *rov* of Khal Zichron Elazar-Santov of Lakewood, related the following story.

Reb Yaakov Halpern, the famed *askan* and founder of the Zichron Meir neighborhood in Bnei Brak, was orphaned as a young child and did not merit to fulfill the *mitzvah* of *kibbud av v'eim* as he wished to. Reb Yaakov once met a *rov* from Tel Aviv who mentioned that his parents recently relocated from Poland to Eretz Yisroel, adding that they were destitute, lacking any money to sustain themselves, and he, himself, did not have the funds to assist them.

"How much money do they need each month?" asked Reb Yaakov, sens-

ing an opportunity.

The *rov* named an amount.

"I am prepared," said Reb Yaakov, "to provide you with the money your parents require to sustain themselves, but on one condition: I want you to grant me your *s'char* for the *mitzvah* of *kibbud av v'eim*."

The *rov* was suddenly in a bind. On one hand, he wanted to obtain money for his parents to live. On the other, he was ambivalent about forfeiting the reward for the precious *mitzvah* of *kibbud av v'eim*. What was he to do? The *rov* told Reb Yaakov that he needs to ask a *shailah* about this matter and that he'd get back to him.

The *rov* went to the *Chazon Ish* and shared his dilemma. Was he permitted to surrender his *s'char* for *kibbud av v'eim* in exchange for money received to support his parents?

"What are you worried about, the *s'char* of the *mitzvah*?" asked the *Chazon Ish*. "For your parents, you have to be ready to do anything and sacrifice everything

- and even be prepared to enter *gehennom*!" The *Chazon Ish* paused and then concluded, "And don't worry. *Hakadosh Boruch Hu* has sufficient *s'char* for both of you..."

מפ"ק של כ"ק אדמו"ר מסקולען שליט"א

סיפר לי בני הרב צבי הירש הי"ו, שלפני כמה שנים שהה במחיצת קדשו של כ"ק מרן האדמו"ר מסקולען שליט"א לרפ"ש, והיה אז פרשת כי תשא, ושמע מפה קדשו של הרבי אימרא נפלאה, וכך אמר הרבי שליט"א:

הנה בתחילת הפרשה נאמר שציוה ה' למשה לקחת מבני ישראל מחצית השקל כדי שעל ידי זה ידעו מנין בני ישראל, וציוה השי"ת בדווקא לעשות כן ולא למנותם אחד אחד במנין, כדי שלא יהיה בהם נגף חלילה, וכך פירש רש"י על הפסוק (שמות ל', י"ב): כי תשא את ראש וגו' "כשתחפוץ לקבל סכום מניינם לדעת כמה הם, אל תמנם לגולגולת, אלא יתנו כל אחד מחצית השקל ותמנה את השקלים ותדע מניינם".

ואמר הרבי שליט"א, שלכאורה יש להבין, מהו כל האריכות בדברי רש"י לבאר ציווי השי"ת למשה מה "לא" לעשות - לא למנותם לגולגולת, למה לא פירש כפשוטו שצריכים להביא מחצית השקל ולמנותם כדי לדעת את מנין בני ישראל.

ברם למדנו כאן יסוד נפלא, והנה דרך הבהמה הוא, דאם היא מבחנת בעת שהיא אוזת באמצע אכילתה שבהמה אחרת מתקרבת לעומתה כדי להשתתף עמה בסעודתה ולאכול עמה בצוותא חדא, אזי מיד היא נותנת לה נגיחה ראויה כדבעי ומסלקת אותה ממנה בבושת פנים, שחלילה וחס היא לא תקח ממנה קצת ממאכלה. אמנם מדרך בני אדם שהם מזרע ישראל, שבעת שמגיע אורח ורוצה להשתתף עמם באכילתם, מיד נותנים מפתם ומלחמם להאורח ומשתפים אותו בסעודה, וכך יעשו אם אח"כ יבוא עוד אורח ועוד אורח.

וזהו מה שרמוז בדברי רש"י "אל תמנם לגולגולת" - אל תמנה ראשים - לראות כמה ראשים יש כאן, כי גם לבהמה יש ראש, אלא איך מונים בני ישראל "אלא יתנו כל אחד מחצית השקל" - בני ישראל יודעים איך ליתן, שיהיה גם להשני, ולא מחזיקים הכל לעצמם, ובאופן זה אנו מונים, "זה יתנו" - קודם כל נותנים, ועל ידי זה נדע את המנין, כי רק באופן זה יודעים כמה "בני אדם" יש כאן...

להקים בנו חכמי ישראל

קול הקודש מתבקש לעורר רחמי שמים המרובים ולהעתיך בתפלה ותחנונים, לרפואתו השלימה של

הגה"ק משיי"ר כנה"ג בקש"ת רבי

ישראל אברהם בן שיינא רחל

כ"ק האדמו"ר מסקולען שליט"א

השרוי במצב חולשה נוראה מאד וזקוק לרחמי שמים מרובים
בישיבות זקני זמנתי החינוך לתשבי"ר יאמרו פרקי תהלים לרפואתו בתושחי"א אמן

